Kulturutskottets betänkande

1980/81: 13

med anledning av proposition 1980/81: 20 om besparingar i statsverksamheten, m. m., jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till kulturutskottet

Utskottet behandlar i detta betänkande

dels de delar av proposition 1980/81: 20 som gäller följande frågor inom kulturutskottets område, nämligen barnfilmrådet, ungdomsorganisationerna och lokaliseringen av Sveriges Utbildningsradio,

dels vissa med anledning av propositionen motionsvis framförda förslag och synpunkter vilka gäller ovannämnda tre frågor samt därjämte frågorna om finansieringen av radio/TV-verksamheten och om en nordisk TV-satellit,

dels den under allmänna motionstiden i januari 1980 väckta motionen 1979/80: 511 om Nordsatprojektet.

Utskottet har berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig angående frågan om Utbildningsradions lokalisering. Med anledning härav har detta utskott avgivit yttrandet AU 1980/81: 5 y (se Bilaga).

Kulturändamål

1. **Barnfilmrådet.** Regeringen har i proposition 1980/81: 20 bilaga 8 (utbildningsdepartementet) under punkt 1.2 (s. 2–3) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet anfört om barnfilmrådets verksamhet.

Det åberopade anförandet av föredragande statsrådet har följande lydelse.

Barnfilmrådet är tillsatt av regeringen och administrativt knutet till statens ungdomsråd. Under barnfilmrådets ledning bedrivs verksamhet med granskning av barnfilm, informations- och kontaktverksamhet samt utredningar och försöksverksamhet. Statsbidraget till verksamheten uppgår till 800 000 kr. för innevarande budgetår.

Utformningen av den framtida statliga filmpolitiken övervägs f. n. under medverkan av den filmpolitiska beredningen. Jag har för avsikt att, i anslutning till dessa överväganden, föreslå regeringen att barnfilmrådet skall upphöra och att ansvaret för barnfilmfrågor överförs till andra organ.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1980/81: 64 av Eva Hjelmström m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen avslår regeringens förslag i proposition 1980/81: 20 att barnfilmrådets verksamhet skall upphöra,

1980/81: 73 av Georg Andersson m. fl. (s) i vilken motionärerna, såvitt nu är i fråga, utan att något yrkande framställs uttalar att något sakligt underlag för nedläggningen av barnfilmrådet inte presenterats av regeringen och att förslaget härom därför inte går att bedöma.

1980/81: 104 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas
1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81: 20 i vad avser
b. indragning av statsbidraget till barnfilmrådet.

I motion 64 uttalas bl. a. att barn och ungdomar i dag översvämmas av undermålig skräpkultur och att detta inte minst gäller inom filmområdet. Som en motvikt mot detta finns barnfilmrådet som ger råd och tips om bra filmer för barn. Ett avskaffande av barnfilmrådet är helt i strid med av riksdagen fastställda kulturpolitiska mål.

I fråga om barnfilmrådet uttalas i motion 73 – utöver det som nyss nämnts – att regeringen synes ha bestämt sig för att barnfilmrådets verksamhet skall upphöra utan att kunna ange vare sig tidpunkten för detta eller hur barnfilmfrågorna fortsättningsvis skall beredas. Ändå tillgodoräknar regeringen sig genom nedläggningen en besparing redan budgetåret 1981/82.

Till stöd för nu ifrågavarande yrkande i motion 104 uttalas att en nedläggning av barnfilmrådet är ett led i en borgerlig kulturpolitik som främjar kommersiella intressen och försvagar de alternativ som bl. a. folkrörelserna skulle kunna utveckla.

Utskottet

Utskottet är väl medvetet om att det i dagens läge är ofrånkomligt att ompröva olika statliga utgifter och åtaganden och att denna omprövning också måste gälla utgiftsändamål inom kulturutskottets arbetsområde. Vikten av besparingsåtgärder har också fastslagits vid riksdagens behandling av finansutskottets med anledning av propositionen avgivna betänkande FiU 1980/81: 10. Vad angår de olika besparingsåtgärder som aktualiserats i propositionen ligger det i åtskilliga fall till så att den närmare prövningen av vilka åtgärder som måste genomföras och hur de bör utformas kommer att ske i samband med behandlingen av den budgetproposition som läggs fram i januari 1981. Utskottet finner inte anledning att nu ta ställning i sådana besparingsfrågor där åtgärder aviserats från regeringens sida men konkreta förslag ännu inte lagts fram för riksdagen. Vad beträffar barnfilmrådet vill utskottet erinra om att det vid behandlingen av proposi-

tion 1978/79: 143 förutsattes att uppgifts- och ansvarsfördelningen för barnfilmen skulle övervägas inom ramen för den filmpolitiska översyn som då planerades dvs. den nuvarande filmpolitiska beredningen.

Den ståndpunkt utskottet intagit innebär att vad som i propositionen och motion 73 anförts om barnfilmrådet inte bör föranleda något uttalande från riksdagens sida.

Vad beträffar de i motionerna 64 och 104 framförda avslagsyrkandena får utskottet erinra om att propositionen inte i den del som utskottet nu behandlar innehåller något formligt förslag utan endast att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet anfört beträffande barnfilmrådet. Såväl av formella skäl som med hänvisning till vad utskottet ovan anfört om barnfilmrådet bör riksdagen avslå motionerna 64 och 104 yrkande 1 b.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionerna 1980/81: 64 och 1980/81: 104 yrkande 1 b.

2. **Ungdomsorganisationerna.** Regeringen har under punkt 1.3 (s. 3) berett riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet anfört om bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

Det åberopade anförandet av föredragande statsrådet har följande lydelse.

Bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet har ökat mycket kraftigt under de senaste åren, från 22 644 000 kr. budgetåret 1975/76 till 46 315 000 kr. innevarande budgetår. Genom en begränsad sänkning av framförallt grundbidraget per organisation och en reduktion av det rörliga bidraget kan en besparing om 5 milj. kr. genomföras. Den föreslagna besparingen är således måttlig i förhållande till anslagets utveckling och bör till stor del kunna kompenseras genom rationaliseringar och omprioriteringar inom befintlig verksamhet hos berörda organisationer. Till den tekniska utformningen av besparingsförslaget avser jag att återkomma i budgetpropositionen.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1980/81: 73 av Georg Andersson m. fl. (s) i vilken motionärerna, såvitt nu är i fråga, utan att något yrkande framställs uttalar att något sakligt underlag för den föreslagna nedskärningen av stödet till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet inte presenterats av regeringen och att förslaget härom därför inte går att bedöma,

1980/81: 104 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar avslå proposition 1980/81: 20 i vad avser

c. sänkning av grundbidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet.

I motion 73 uttalas att motionärerna avser att återkomma till frågan om stödet till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet när ett genomarbetat förslag presenterats för riksdagen. Redan nu vill motionärerna dock understryka att besparingar i statsbudgeten inte i första hand bör gå ut över verksamhet som riktar sig till barn och ungdomar vilket förefaller vara regeringens mening.

Den i propositionen angivna sänkningen av bidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet betecknas i motion 104 som ett bidrag till en borgerlig kulturpolitik som främjar kommersiella intressen och försvagar de alternativ som bl. a. folkrörelserna skulle kunna utveckla.

Anslagsutvecklingen i fråga om det statliga stödet till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet

Statsbidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet utgår i form av grundbidrag och rörligt bidrag. Grundbidrag utgår för innevarande budgetår med 295 000 kr. vilket innebär praktiskt taget en fördubbling sedan budgetåret 1975/76 då motsvarande belopp var 150 000 kr. Även det rörliga bidraget har sedan sistnämnda budgetår höjts betydligt. Det uppgick då till 20 kr./medlem i intervallet 3 001–15 000 medlemmar, till 15 kr./medlem i intervallet 15 001–40 000 medlemmar och till 10 kr./medlem i intervallet över 40 000 medlemmar. De två lägre intervallen har numera slagits ihop till ett. Det rörliga bidraget utgår i år med 27 kr./medlem i det lägre och 21 kr./medlem i det högre intervallet.

Utskottet

Statens ungdomsråd har i en till utbildningsdepartementet ingiven skrivelse, som tillställts utskottet för kännedom, redovisat en vikande tendens i fråga om antalet medlemmar. Enligt vad utskottet inhämtat underhand kan denna vikande tendens tillsammans med en minskning i antalet av de aktiviteter som påverkar medelsbehovet i fråga om det s. k. lokala aktivitetsstödet väntas medföra en minskning i den faktiska medelsåtgången under nästa budgetår som motsvarar minst den besparing som förutsätts i propositionen.

Utskottet hänvisar till vad som anförts under närmast föregående punkt om att det inte finns anledning att nu ta närmare ställning i besparingsfrågor där konkreta förslag ännu inte lagts fram för riksdagen. Vad beträffar ungdomsorganisationerna har det i propositionen förutsatts att ett konkret besparingsförslag kommer att läggas fram i budgetpropositionen. Vid behandlingen av denna fråga bör det övervägas även vilken betydelse i sammanhanget man bör tillägga den minskade medelsåtgång som följer av ett något vikande medlemsunderlag och en minskning i antalet lokala aktiviteter.

Vad utskottet nu anfört innebär att utskottet anser att vad som i proposi-

tionen och motion 73 anförts om ungdomsorganisationerna inte bör föranleda något uttalande från riksdagens sida.

Vad beträffar yrkande 1 c i motion 104 föreligger samma formella läge som under närmast föregående punkt redovisats beträffande yrkande 1 b i motionen. Såväl av formella skäl som med hänvisning till vad utskottet ovan anfört om ungdomsorganisationerna bör riksdagen avslå motion 104 yrkande 1 c.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motion 1980/81: 104 yrkande 1 c.

3. **Lokaliseringen av Sveriges Utbildningsradio AB (UR).** Regeringen har under punkt 4.3 (s. 29–30) föreslagit riksdagen att godkänna de riktlinjer för fortsatt lokalplanering för Sveriges Utbildningsradio AB som förordats i propositionen.

Av propositionen inhämtas i denna fråga i huvudsak följande.

Regeringen beslöt den 9 juni 1977 att lokalisera Utbildningsradion till Tyresö. Projektering av en nybyggnad för företaget har påbörjats och systemhandlingar med kostnadskalkyl har beräknats föreligga i november 1980. Enligt beräkningar redovisade vid tiden för propositionens framläggande uppgår den totala investeringskostnaden till drygt 290 milj. kr.

Föredragande statsrådet uttalar att investeringskostnaderna visat sig bli oväntat stora. En betydande del av merkostnaderna avser egna tekniska resurser inom Utbildningsradion. Det har nämligen endast i starkt begränsad omfattning visat sig möjligt att vid den beslutade lokaliseringen till Tyresö använda radiokoncernens nuvarande tekniska resurser m. m. på Östermalm i Stockholm. Även personalkostnaderna beräknas öka avsevärt vid en lokalisering till Tyresö.

Statsrådet har mot den redovisade bakgrunden funnit anledning att allvarligt överväga ett alternativ till den beslutade lokaliseringen av Utbildningsradion till Tyresö och därvid kommit till den slutsatsen att betydande vinster kan uppnås om möjligheterna till samordning av i första hand de tekniska resurserna inom Sveriges Radio-koncernen i Stockholm tillvaratas. Detta förutsätter att beslutet om lokalisering av Utbildningsradion till Tyresö upphävs och att Utbildningsradion permanent bereds lokaler i närheten av radio- och TV-husen på Östermalm i Stockholm. Den vinst genom samordning av främst studio- och ateljéproduktion, som därmed skulle kunna uppnås, har bedömts uppgå till ca 15 milj. kr. årligen i minskad driftkostnad. Under de två närmast följande budgetåren bortfaller investeringar om sammanlagt ca 150 milj. kr. Statsrådet förordar därför att beslutet om att Utbildningsradion skall lokaliseras till Tyresö kommun upphävs.

Huvuddelen av Utbildningsradions verksamhet kan enligt statsrådets mening stanna kvar i de nyligen förhyrda lokalerna i kvarteret Amsterdam eller i alternativa lokaler på Östermalm (jfr prop. 1979/80: 25, bil. 6, s. 48). Behoven av permanenta tekniklokaler för Utbildningsradions produktion kan tillgodoses i samband med en planerad nybyggnad av ersättningslokaler för Sveriges Television AB inom kvarteret Förrådsbacken.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1980/81: 57 av Ingvar Carlsson m. fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen beslutar att lokaliseringen av Sveriges Utbildningsradio till Tyresö fullföljs på tidigare planerat sätt,

2. att om riksdagen ändå ansluter sig till regeringens uppfattning riksdagen måtte uttala att annan statlig verksamhet utlokaliseras till Tyresö.

1980/81: 73 av Georg Andersson m. fl. (s) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas

1. att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som anförts om Utbildningsradion.

I motion 57 framhålls att Tyresö är den kommun i Stockholms län som har den lägsta arbetsplatskvoten dvs. andelen arbetsplatser i förhållande till antalet förvärvsarbetande. En lokalisering av Utbildningsradion till Tyresö skulle innebära ett värdefullt tillskott av arbetsplatser. Kommunen har därför satsat helhjärtat på denna lokalisering och avsatt mark inom Lindalens arbetsplatsområde. Därmed har ett viktigt markområde låsts för statens räkning.

Motionärerna anser att det inte finns några som helst skäl att ändra beslutet om lokalisering av Utbildningsradion till Tyresö. Skulle riksdagen gå emot denna uppfattning bör regeringen enligt motionärerna ta initiativ till att annan statlig verksamhet förläggs till Tyresö.

De synpunkter på Utbildningsradion som förs fram i motion 73 innebär följande.

Genom förläggningen av Utbildningsradion till Östermalm enligt regeringens förslag skapas nya förutsättningar för ett närmare samarbete mellan radio- och TV-företagen och Utbildningsradion i själva produktionen. I fortsatta överväganden om Utbildningsradion bör undersökas om inte ett sådant samarbete kan vidareutvecklas i syfte att nedbringa kostnaderna för verksamheten. Därtill kommer vissa möjligheter att utnyttja lokaler i Filmhuset på Östermalm som f. n. disponeras av Dramatiska institutet och Svenska filminstitutet. Enligt uppgift används f. n. inte dessa i full utsträckning. Detta skulle i så fall betyda lägre kostnader för Filminstitutet och Dramatiska institutet.

Sådana alternativ bör således närmare övervägas, innan det av regeringen antydda investeringsprogrammet påbörjas. Till grund för fortsatta bedömningar av Utbildningsradions lokal- och utrustningsbehov bör också ligga en utvärdering av den nuvarande verksamhetens inriktning, innehåll och omfattning samt i vilken utsträckning utbudet utnyttjas i olika utbildningar.

Med hänvisning till vad som anförts i motionen uttalar motionärerna att en sammanlagd besparing på 60 milj. kr. budgetåret 1981/82 bör kunna komma till stånd.

Yttrande av arbetsmarknadsutskottet

I det i inledningen till detta betänkande nämnda yttrandet AU 1980/81: 5 y har arbetsmarknadsutskottet betonat att det är betydelsefullt att man skapar bättre balans mellan boende och arbetsplatser i Tyresö liksom i andra kranskommuner i Stockholmsområdet. Sammantaget har utskottet dock gjort den bedömningen att det får anses rimligt att nu ompröva Utbildningsradions lokaliseringsfråga. Arbetsmarknadsutskottet har därför inte velat motsätta sig att så sker och följaktligen inte kunnat ställa sig bakom yrkande 1 i motion 57.

Vad beträffar yrkande 2 i samma motion erinrar arbetsmarknadsutskottet om att länsstyrelsen i Stockholms län i samråd med landstinget och byggnadsstyrelsen arbetat med frågan om möjliga decentraliseringar av statlig verksamhet från Stockholm–Solna till andra delar av länet. Ett liknande arbete bedrivs av den till budgetdepartementet knutna decentraliseringsdelegationen. Om Utbildningsradion inte förläggs till Tyresö bör det vara en angelägen uppgift att i de nämnda sammanhangen noga överväga möjligheterna till alternativa lokaliseringar till Tyresö. Detta bör rimligen ske utan något särskilt initiativ från riksdagen. Yrkande 2 i motion 57 bör därför inte föranleda någon åtgärd av riksdagen.

Utskottet

Den i propositionen förordade nya lokalplaneringen för Utbildningsradion beräknas medföra betydande kostnadsminskningar i jämförelse med en lokalisering till Tyresö. Enligt motion 73 bör det därutöver finnas möjligheter till ytterligare besparingar. Motionärerna anser nämligen att det vid fortsatta överväganden om Utbildningsradion bör undersökas om inte det i propositionen förutsatta samarbetet mellan de olika radio- och TV-företagen kan vidareutvecklas i syfte att minska kostnaderna för verksamheten.

I motionen pekas också på möjligheten att för Utbildningsradions räkning använda vissa lokaler i Filmhuset på Östermalm som f. n. disponeras av Dramatiska institutet och Svenska filminstitutet. Det har nämligen enligt motionärerna uppgivits att dessa lokaler f. n. inte utnyttjas i full utsträckning. En omdisponering skulle betyda lägre kostnader för Filminstitutet och Dramatiska institutet.

Motionärerna uttalar också att till grund för fortsatta bedömningar av Utbildningsradions lokal- och utrustningsbehov bör ligga även en utvärdering av den nuvarande verksamhetens inriktning, innehåll och omfattning samt i vilken utsträckning utbudet utnyttjas i olika utbildningar.

Utskottet har förståelse för de skäl mot en ändring i fråga om Utbildningsradions lokalisering som anförts i motion 57 men anser dock övervägande skäl tala för ett upphävande av beslutet att Utbildningsradion skall förläggas till Tyresö. Företaget bör enligt utskottets uppfattning permanent beredas lokaler i närheten av radio- och TV-husen på Östermalm i Stock-

holm. I det kommande planeringsarbetet bör ingå att noga pröva även den i motion 73 angivna möjligheten att utnyttja vissa lokaler i Filmhuset.

Vid ett upphävande av beslutet att Utbildningsradion skall förläggas till Tyresö ställs företaget inför en helt ny situation. Det är enligt utskottets uppfattning angeläget att de överväganden angående behovet av personal, lokaler och utrustning som i så fall föreligger grundar sig på noggranna interna analyser och värderingar av den nuvarande verksamhetens inriktning, innehåll och omfattning. Utskottet avser härmed bl. a. frågan om avvägningen mellan regional och central verksamhet. Vid nämnda analyser och överväganden är det naturligt att man också uppmärksammar frågan om i vilken omfattning företagets utbud kommer till användning. I detta sammanhang finner utskottet anledning betona värdet av samarbete mellan Utbildningsradion och bildningsförbunden.

Vad utskottet anfört i fråga om lokalplaneringen för Utbildningsradion innebär att utskottet tillstyrker nu förevarande förslag i propositionen och därmed avstyrker motion 57 yrkande 1. De kompletterande synpunkter som utskottet anfört, i första hand med anledning av motion 73 yrkande 1, förutsätts bli beaktade utan någon särskild hänvändelse från riksdagen till regeringen. Utskottet avstyrker därför detta yrkande.

Vad därnäst angår yrkande 2 i motion 57 delar utskottet den uppfattning som kommit till uttryck i arbetsmarknadsutskottets yttrande. Om riksdagen bifaller propositionen bör alternativa lokaliseringar till Tyresö övervägas, men detta bör rimligen ske utan något särskilt initiativ från riksdagen. Yrkande 2 i motion 57 avstyrks därför.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med bifall till proposition 1980/81: 20 och med avslag på motion 1980/81: 57 yrkande 1 godkänner de riktlinjer för fortsatt lokalplanering för Sveriges Utbildningsradio som förordats i propositionen,
2. att riksdagen avslår motion 1980/81: 57 yrkande 2,
3. att riksdagen avslår motion 1980/81: 73 yrkande 1.

4. Motion om finansieringen av radio/TV

I motion 1980/81: 73 av Georg Andersson m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga,

2. att riksdagen beslutar att som sin mening ge till känna för regeringen vad som i motionen anförts om finansieringen av radio/TV.

I det avsnitt av motion 73 som utskottet nu behandlar uttalar motionärerna sin oro för den utveckling av TV-avgifterna som anges i Sveriges Radios anslagsframställning för nästa budgetår. Motionärerna anser att de ytterligare resurser som radio/TV-verksamheten kan komma att kräva under de närmaste budgetåren i första hand bör åstadkommas genom en minskning

av kostnaderna för administrationen av avgiftsuppbörden och genom åtgärder mot avgiftsskolket. Motionärerna anser också att regeringen i syfte att dämpa kostnadsutvecklingen bör pröva att senarelägga genomförandet av delar av 1978 års riksdagsbeslut om radio/TV.

Vad angår avgiftsuppbörden och avgiftsskolket anförs vidare bl. a. följande i motionen.

En särskild utredare har på regeringens uppdrag lagt fram förslag rörande nuvarande avgiftsfinansiering (Ds U 1980: 7). Förslaget har remissbehandlats. Utredaren uppskattar avgiftsskolket till 250 milj. kr. årligen. Den nuvarande avgiftsfinansieringen är också en dyrbar form för att finansiera verksamheten. Debitering, uppbörd och kontroll med nuvarande system medför kostnader som enligt utredaren uppgår till 66 milj. kr. årligen.

I de remissyttranden som avgivits med anledning av den nämnda utredningen Avgiftsfinansiering av radio/TV framförs olika förslag i syfte att minska kostnaderna för avgiftsuppbörden och öka intäkterna. Det finns därmed enligt vår mening ett underlag för att öka inkomsterna till radio/TV-verksamheten.

Utskottet

Med anledning av vad i motion 73 anförts om avgiftsskolket och systemet för uppbörd av mottagaravgifter vill utskottet understryka angelägenheten av snara åtgärder både för att i möjligaste mån komma till rätta med avgiftsskolket och för att minska kostnaderna för uppbörden av mottagaravgifterna. Eftersom utskottet är medvetet om att regeringen har sin uppmärksamhet riktad på dessa båda frågor anser utskottet det dock inte erforderligt att riksdagen beträffande dem gör det i motionen yrkade särskilda uttalandet till regeringen.

Vad beträffar motionärernas uttalande om att regeringen i syfte att dämpa kostnadsutvecklingen bör pröva att senarelägga genomförandet av delar av 1978 års riksdagsbeslut om radio/TV utgår utskottet från att detta är en synpunkt som i nuvarande ekonomiska läge beaktas av regeringen utan något särskilt uttalande från riksdagens sida.

Sammanfattningsvis anser utskottet alltså att det inte är erforderligt att riksdagen gör det i motion 73 yrkande 2 angivna uttalandet.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1980/81: 73 yrkande 2.

5. Motioner om frågan om en nordisk TV-satellit

I motion 1979/80: 511 av Lars Werner m. fl. (vpk) yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att planerna på en nordisk radio- och TV-satellit bör avskrivas,

2. att riksdagen hos regeringen hemställer om att en utredning tillsätts för att snarast ta fram alternativa förslag i enlighet med vad som anförts i motionen.

I motion 1980/81:73 av Georg Andersson m. fl. (s) yrkas, såvitt nu är i fråga,

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om Nordsat.

Till stöd för de i motion 511 framställda yrkandena har i huvudsak följande motivering lämnats.

Motionärerna anser inte att nordsatutredningen lyckats göra sannolikt att satelliten skulle stärka den nordiska gemenskapen eller främja de kulturpolitiska målen. Bl. a. hävdas att den ökade valfrihet som åberopats som ett motiv för Nordsat för de allra flesta tittarna skulle utnyttjas som en möjlighet att se fler av de program som kan bedömas som kulturpolitiskt tvivelaktiga. Motionärerna anser en sådan utveckling särskilt allvarlig för barnens TV-tittande.

Enligt motionärerna uppfyller Nordsat i första hand den multinationella elektronikindustrins behov av nya marknader och högre vinster samt vissa politiska krafters önskan om en ytterligare passivisering av människorna. Nordsatutredningen kan sägas utgöra ett typexempel på att man ensidigt inriktat utredningen på *en* teknik, nämligen en nordisk satellit, men försummat att studera vilka alternativa möjligheter som finns för att tillgodose de målsättningar som en satellit påstås uppfylla. Det finns, anser motionärerna, alternativa och mycket billigare utvecklingsvägar för radio och TV i Sverige och i Norden. Som en möjlighet nämner de att bygga ut Nordvisionen kraftigt. Motionärerna koncentrerar sig emellertid främst på sådana alternativ som kan aktivera större befolkningsgrupper än de som nu kommer till tals i massmedierna. En ordentlig satsning på en allemansradio inom ramen för lokalradion skulle vara ett sådant alternativ. De önskar också att medlen till Sveriges Radio-koncernen ökas för att ge möjlighet att upprätta fasta eller mobila bandverkstäder där allmänheten kan göra program. På sikt bör ett sådant system utvecklas till att också omfatta film- och videoverkstäder.

I motion 73 uttalas att Nordiska ministerrådet inom kort skall ta ställning till frågan om en gemensam nordisk satellit för radio- och TV-sändningar och lägga fram ett förslag för Nordiska rådet. Motionärerna anser att riksdagen bör få tillfälle att uttala sig i denna fråga innan regeringen gör ställningstaganden som kan bli bindande i det nordiska samarbetet. I motionen anförs vidare följande.

Med hänsyn till de vittgående ekonomiska konsekvenser som ett genomförande av Nordsat skulle få är det motiverat att frågan prövas i anslutning till regeringens förslag om besparingar.

Frågan om Nordsat har varit föremål för ett omfattande och mångårigt utredningsarbete. Det förslag som presenterades hösten 1979 har remissbehandlats. De svenska myndigheter och organisationer som yttrat sig i frågan är till helt övervägande del negativa till förslaget om Nordsat. Bland dem som avstyrker återfinns bl. a. Landsorganisationen, Tjänstemännens Centralorganisation, kulturrådet, Sveriges Radio, Statens ungdomsråd, skolöverstyrelsen, de flesta studieförbunden, Riksidrottsförbundet, organisationerna för kulturarbetare m. fl.

Det står alltmer klart att planerna på en gemensam nordisk radio/TV-satellit kommer att kräva sådana investeringar och driftkostnader att projektet enbart av ekonomiska skäl inte bör genomföras. Det rör sig om kostnader som uppgår till miljardbelopp. Därtill kommer kulturpolitiska skäl. Därest man vill främja det nordiska kulturella samarbetet på radio/TV-området, står det efter hittillsvarande utredningar om Nordsat klart att detta kan göras bättre på andra sätt än genom en gemensam satellit.

Det finns således enligt vår mening ingen anledning att driva detta arbete vidare. Insatserna bör i stället inriktas på ett ökat kulturpolitiskt samarbete inom Norden på annat sätt än genom gemensamma satellitsändningar. Radio/TV-företagens egna möjligheter att fördjupa det nordiska samarbetet bör därvid tas till vara och stimuleras.

Utskottet

Då utskottet våren 1979 i sitt betänkande KrU 1978/79:33 behandlade Nordiska ministerrådets kulturbudget gjorde utskottet vissa uttalanden angående frågan om en nordisk TV-satellit, det s.k. Nordsatprojektet. Utskottet förutsatte därvid att det pågående utredningsarbetet i denna fråga skulle slutföras enligt den ursprungliga planen. Samtidigt uttalades att några bindningar från den svenska regeringens sida självfallet inte fick komma i fråga innan avsett underlag för frågans vidare behandling hade redovisats för riksdagen. Svenska projekt och aktiviteter i övrigt med inriktning på ett eventuellt satellitprojekt fick givetvis inte heller medföra några utfästelser eller bindningar för framtiden från regeringens sida.

Sedan detta uttalande gjordes har utredningsarbetet i fråga om Nordsat redovisats i form av en huvudrapport och fyra delrapporter (Nordisk radio och television via satellit, NU A 1979:4–8). Rapporterna har remissbehandlats varefter frågan diskuterats i Nordiska ministerrådet. Rådet har vid en överläggning den 21 november 1980 konstaterat att viktiga aspekter på ett nordiskt radio- och TV-samarbete via satellit fått en inträngande behandling i det genomförda utredningsarbetet om Nordsat men att det ändå kvarstår frågor som kräver närmare värderingar och överväganden. Avsikten är att den fortsatta beredningen av ärendet primärt skall ske genom överläggningar mellan nationella delegationer. Arbetet skall samordnas av ministerrådet och ha som mål att frambringa ett slutgiltigt underlag för ett ställningstagande i rådet före utgången av 1981.

Bestämda uttalanden mot ett fullföljande av Nordsatprojektet har gjorts i de två motioner som utskottet behandlar under denna punkt i betänkandet. Utskottet får för egen del anföra följande i denna fråga.

Utskottet anser det vara viktigt att åtgärder vidtas i syfte att öka det nordiska kultursamarbetet. En satsning på en gemensam nordisk satellit kan emellertid beräknas komma att medföra så stora kostnader att det av den anledningen måste anses tveksamt om projektet kan och bör realiseras. Vad beträffar den kulturpolitiska bedömningen av projektet konstaterar utskottet att remissbehandlingen i de olika länderna gett vid handen att uppfattningarna går vitt isär.

Mot bakgrund av det nu anförda vill utskottet som sin uppfattning uttala att ministerrådet i sitt arbete på att öka det nordiska kultursamarbetet även bör pröva andra lösningar innan slutlig ställning tas till Nordsatprojektet. Utskottet anser att riksdagen med avslag på motionerna 73 yrkande 3 och 511 yrkande 1 som sin mening bör ge till känna för regeringen vad utskottet nu anfört om Nordsatprojektet och inriktningen av det nordiska samarbetet på kulturområdet.

Yrkande 2 i motion 511 innebär att riksdagen hos regeringen bör begära att en utredning tillsätts med uppgift att snarast utarbeta alternativa förslag i enlighet med vad som anförts i motionen. Motionärerna pekar på olika former av nordiskt samarbete på radio/TV-området och framhåller behovet av ökade resurser för radiokoncernen för att dels möjliggöra alternativ som kan aktivera större befolkningsgrupper än de som nu kommer till tals i massmedierna, dels ge människorna möjlighet till egen skapande aktivitet. I sammanhanget nämns såväl allemansradio som bandverkstäder samt på längre sikt film- och videoverkstäder.

Utskottet anser inte att riksdagen nu bör begära en dylik utredning. Ifrågavarande yrkande avstyrks därför.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med avslag på motionerna 1979/80: 511 yrkande 1 och 1980/81: 73 yrkande 3 som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet anfört om Nordsatprojektet och inriktningen av det nordiska samarbetet på kulturområdet,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80: 511 yrkande 2.

Stockholm den 2 och 4 december 1980

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Karl-Eric Norrby (c), Åke Green (s), Tyra Johansson (s), Ingrid Diesen (m), Lars-Ingvar Sörenson (s), Hans Alsén (s), Lars Ahlmark (m), Catarina Rönnung (s), Anna Eliasson (c), Kerstin Andersson i Kumla (s), Bertil Hansson (fp), Elisabeth Fleetwood (m), Stina Eliasson (c) och Per Arne Aglert (fp).

Vid punkterna 3 och 4 ersattes Tyra Johansson (s) av Ing-Marie Hansson (s).

Reservationer

1. Barnfilmrådet (punkt 1)

Ingrid Diesen (m), Lars Ahlmark (m), Bertil Hansson (fp), Elisabeth Fleetwood (m) och Per Arne Aglert (fp) anser att den del av utskottets

yttrande som på s. 2 börjar "Utskottet är" och på s. 3 slutar "yrkande 1 b" bort ha följande lydelse:

Med anledning av vad i propositionen anförts om barnfilmrådet får utskottet erinra om att frågan om barnfilmrådets ställning berördes även vid behandlingen av proposition 1978/79: 143 om barn och kultur och att det därvid förutsattes att uppgifts- och ansvarsfördelningen för barnfilmen skulle övervägas inom ramen för den filmpolitiska översyn som då planerades, dvs. den nuvarande filmpolitiska beredningen. Utskottet vill också peka på den omständigheten att barnfilmrådet som tillkom den 1 juli 1975 med uppgift att på barnfilmens område fungera bl. a. som samrådsorgan åt Svenska filminstitutet redan ett år senare på grund av vissa samarbetssvårigheter administrativt knöts till statens ungdomsråd. Barnfilmrådet kom därmed i en situation som avviker från vad som ursprungligen avsetts. Utskottet gör den bedömningen att det finns utrymme för en rationalisering och därmed en besparing i anslutning till vad som anförts under nu förevarande punkt i propositionen. Utskottet delar alltså inte den uppfattning i denna fråga som kommit till uttryck i motion 73.

Vad beträffar de i motionerna 64 och 104 framförda avslagsyrkandena får utskottet erinra om att propositionen inte i den del som utskottet nu behandlar innehåller något formligt förslag utan endast att regeringen bereder riksdagen tillfälle att ta del av vad föredragande statsrådet anfört beträffande barnfilmrådet. Redan formella skäl gör alltså att de båda yrkandena inte kan bifallas. I sak innebär den ståndpunkt som utskottet intagit att riksdagen inte bör ansluta sig till den uppfattning som motionärerna gett uttryck åt. Motionerna 64 och 104 yrkande 1 b avstyrks.

2. Ungdomsorganisationerna (punkt 2)

Ingrid Diesen (m), Lars Ahlmark (m), Bertil Hansson (fp), Elisabeth Fleetwood (m) och Per Arne Aglert (fp) anser att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar "Utskottet hänvisar" och på s. 5 slutar "yrkande 1 c" bort ha följande lydelse:

Yrkande 1 c i motion 104 innebär att riksdagen bör avvisa propositionen i den del den för fram tanken på en sänkning av grundbidraget till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet. I sak torde motionen emellertid innebära ett ogillande över huvud taget av vad som i propositionen uttalas om besparingsåtgärder på detta område.

Vad beträffar motion 73 innebär den att det i propositionen redovisade underlaget för besparingsåtgärder i fråga om ungdomsorganisationernas centrala verksamhet är otillräckligt för ett ställningstagande.

Utskottet anser för sin del att det i fråga om den samlade anslagsgivningen till ungdomsorganisationerna bör finnas utrymme för en besparing av den storleksordning som angivits i propositionen. Den är som framhållits

av föredragande statsrådet måttlig i förhållande till den anslagsökning som organisationerna erhållit under senare år.

Vad beträffar yrkande 1 c i motion 104 föreligger samma formella läge som under närmast föregående punkt redovisats beträffande yrkande 1 b i motionen. Redan av formella skäl kan yrkandet alltså inte bifallas. I sak innebär den ståndpunkt som utskottet intagit att riksdagen inte bör ansluta sig till den uppfattning som motionärerna gett uttryck åt. Utskottet avstyrker motion 104 yrkande 1 c.

3. Finansieringen av radio/TV (punkt 4)

Georg Andersson, Åke Green, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung, Kerstin Andersson i Kumla och Ing-Marie Hansson (alla s) anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är nödvändigt med snara och kraftfulla åtgärder såväl för att komma till rätta med avgiftsskolket som för att minska kostnaderna för uppbörden av mottagaravgifterna. Ökade resurser kan därigenom tillföras radiokoncernen. Som motionärerna framhållit ankommer det givetvis på radioföretagen själva att i sin verksamhet sträva efter största möjliga effektivitet i utnyttjandet av tilldelade resurser och samtidigt efter en allt bättre programkvalitet. För att dämpa kostnadsutvecklingen anser utskottet också att regeringen bör pröva att senarelägga genomförandet av delar av 1978 års riksdagsbeslut om radio/TV.

Vad utskottet nu anfört med anledning av motion 73 bör riksdagen som sin mening ge till känna för regeringen.

Utskottet hemställer

att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motion 1980/81: 73 yrkande 2 anfört om radioföretagens ekonomiska resurser.

4. Nordisk TV-satellit (punkt 5)

Georg Andersson, Åke Green, Tyra Johansson, Lars-Ingvar Sörenson, Hans Alsén, Catarina Rönnung och Kerstin Andersson i Kumla (alla s) anser att

dels den del av utskottets yttrande som på s. 11 börjar "Utskottet anser" och på s. 12 slutar "på kulturområdet" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser det vara viktigt att åtgärder vidtas i syfte att öka det nordiska kultursamarbetet. En satsning på en gemensam nordisk satellit beräknas emellertid komma att medföra så stora kostnader att det redan av den anledningen måste anses ytterst tveksamt om projektet bör realiseras. Redan i nuvarande läge brottas Sveriges Radio med betydande ekonomis-

ka problem som enligt utbildningsministerns uttalande kräver en kraftig höjning av mottagaravgiften. Förverkligande av Nordsat skulle medföra behov av ytterligare avgiftshöjningar. Därtill kommer konsumenternas kostnader för den tekniska mottagarutrustningen.

Vad beträffar den kulturpolitiska bedömningen av projektet konstaterar utskottet att remissbehandlingen i de olika länderna gett vid handen att uppfattningarna går vitt isär. Den svenska remissopinionen har till övervägande del varit negativ. Bland de remissinstanser som ställt sig avvisande kan nämnas LO, TCO, Sveriges Radio, Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsorganisation (Klys), statens kulturråd samt flertalet ungdomsorganisationer och studieförbund.

Utskottet anser att det nordiska kultursamarbetet kan främjas bättre på andra sätt än genom det planerade Nordsatprojektet. Mot bakgrund av det nu anförda vill utskottet som sin uppfattning uttala att det fortsatta arbetet på att öka det nordiska kultursamarbetet bör inriktas på andra åtgärder än ett förverkligande av Nordsatprojektet. Utskottet anser att riksdagen som sin mening bör ge till känna för regeringen vad utskottet nu med anledning av motionerna 73 yrkande 3 och 511 yrkande 1 anfört om Nordsatprojektet och inriktningen av det nordiska samarbetet på kulturområdet.

dels utskottets hemställan under 1 bort ha följande lydelse:

1. att riksdagen som sin mening ger till känna för regeringen vad utskottet med anledning av motionerna 1979/80: 511 yrkande 1 och 1980/81: 73 yrkande 3 anfört om Nordsatprojektet och om inriktningen av det nordiska samarbetet på kulturområdet,

Bilaga

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 1980/81: 5 y

över proposition 1980/81: 20 såvitt avser lokaliseringen av Sveriges Utbildningsradio AB jämte motion

Till kulturutskottet

Kulturutskottet har berett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1980/81: 20, bilaga 8 punkt 4: 3 (Lokaliseringen av Sveriges Utbildningsradio AB) jämte motion 1980/81: 57. Arbetsmarknadsutskottet får anföra följande.

Propositionen

Sveriges Utbildningsradio AB började sin verksamhet den 1 januari 1978. I riksdagsbeslutet före inrättandet ingick ett bemyndigande för regeringen att närmare avgöra Utbildningsradions lokalisering inom Stockholmsområdet. Det förutsattes att regeringen därvid skulle besluta att Utbildningsradion – som f. n. disponerar lokaler på Östermalm i Stockholm – skulle lokaliseras utanför Storstockholms kärnområde. Med anledning härav beslöt regeringen år 1977 att Utbildningsradion skulle förläggas till Tyresö kommun. Projekteringsarbeten har därefter bedrivits av byggnadsstyrelsen.

Investeringskostnaderna för att förlägga Utbildningsradions verksamhet till Tyresö sägs nu i propositionen ha blivit oväntat stora. De beräknas totalt uppgå till 290 milj. kr. Även personalkostnaderna väntas öka avsevärt.

Om Utbildningsradion i stället får permanenta lokaler i närheten av radio- och TV-husen på Östermalm räknar regeringen med att betydande samordningsvinster kan uppnås och att investeringskostnaderna kan minskas med 150 milj. kr. Enligt regeringens mening bör beslutet att lokalisera Utbildningsradion till Tyresö kommun upphävas och lokalbehovet tillgodoses på Östermalm. Riksdagen föreslås godkänna riktlinjer av denna innebörd för den fortsatta lokalplaneringen.

Motionen

Ingvar Carlsson m. fl. (s) finner i motion 1980/81: 57 inga som helst skäl för att det tidigare regeringsbeslutet skall ändras. De vill i första hand att

Bilaga

riksdagen skall besluta att lokaliseringen till Tyresö fullföljs på tidigare planerat sätt. Till stöd härför anförs bl. a. att Tyresö har den lägsta arbetsplatskvoten av kommunerna i Stockholm län.

I andra hand yrkar motionärerna att om riksdagen ändå ansluter sig till regeringens uppfattning så bör riksdagen uttala att annan statlig verksamhet utlokaliseras till Tyresö.

Uppgifter om Tyresö kommun

Befolkningsutveckling

År	1960	1970	1975	1979	1984 (prognos)
	5 000	27 000	29 400	31 300	32 500

Förvärvsfrekvens

(procentandel sysselsatta i förhållande till befolkningen i arbetsför ålder)

År	1970		1975		1980	
	Totalt	därav kvinnor	Totalt	därav kvinnor	Totalt	därav kvinnor
Tyresö	67,9	51,2	77,5	69,6	77,7	72,7
Länet	66,3	54,5	75,6	69,4	77,3	73,6
Riket	64,0	46,4	72,9	62,7	74,6	67,2

Arbetslöshet åren 1978 och 1979 i procenttal

År	1978			1979		
	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar	Samtliga	Kvinnor	Ungdomar
Tyresö	0,7	0,7	1,8	0,8	0,7	1,9
Länet	1,0	0,9	2,1	0,9	0,8	2,0
Riket	2,0	2,0	3,8	1,9	2,0	3,7

Tillgången på arbetstillfällen

I motionen hävdas att Tyresö kommun har den lägsta arbetsplatskvoten av kommunerna i Stockholms län. Kvoten anger förhållandet mellan antalet arbetstillfällen och antalet förvärvsarbetande i kommunen. Med anledning härav redovisas en tabell som jämför samtliga kommuner i länet. Tabellen är hämtad från länsstyrelsens länsrapport 78 och bygger på uppgifter ur folk- och bostadsräkningen 1975. Det året fanns i Tyresö enligt samma källa ca 5 300 arbetstillfällen, och antalet förvärvsarbetande uppgick till 13 300.

Bilaga

Kommun	*Arbetsplatskvot* (antal arbetstillfällen i kommunen per 100 förvärvsarbetande invånare)	Andel förvärvsarbetande som *arbetar i den egna kommunen* (%)	Andel *arbetstillfällen* som rekryterats med kommuninvånare (%)
Botkyrka	41,6	26,6	63,9
Danderyd	74,3	29,4	39,6
Ekerö	53,7	36,1	67,1
Haninge	54,9	37,2	67,7
Huddinge	59,6	27,5	46,1
Järfälla	55,9	33,4	59,6
Lidingö	56,4	37,5	66,5
Nacka	66,9	39,8	59,5
Norrtälje	91,4	84,8	92,7
Nynäshamn	74,0	67,4	91,1
Sigtuna	94,9	57,5	60,6
Sollentuna	55,3	28,5	51,5
Solna	158,7	36,9	23,3
Stockholm	138,2	84,1	60,8
Sundbyberg	86,5	26,5	30,6
Södertälje	87,1	75,2	86,3
Tyresö	*39,5*	*27,1*	*68,5*
Täby	48,2	28,4	59,0
Upplands-Bro	55,1	33,9	61,4
Upplands-Väsby	61,5	42,0	68,3
Vallentuna	46,1	32,3	70,0
Vaxholm	55,5	41,7	77,9
Värmdö	63,3	53,1	83,9

Tabellen bekräftar att Tyresö år 1975 hade den lägsta arbetsplatskvoten. Andelen förvärvsarbetande med anställningar i den egna kommunen var också låg, vilket innebär att en motsvarande hög andel av de sysselsatta arbetspendlar till andra kommuner. Främst sker det till Stockholm. Den tredje kolumnen visar att drygt två tredjedelar av arbetstillfällena i Tyresö rekryterats med kommuninvånare. Övriga platser var besatta med personer som arbetspendlar från andra kommuner.

I kommunens bostadsförsörjningsprogram för åren 1980–1984 uppges att antalet arbetsplatser nu är ca 6000. Antalet invånare som arbetar i andra kommuner (utpendlare) sägs vara 10000, medan 1000 personer pendlar in till arbetsplatser i kommunen.

Antalet statligt anställda i kommunen (inkl. lärarpersonal) uppgick år 1976 till 690. Detta motsvarar 0,5 % av alla statligt anställda i Stockholms län. Denna situation var emellertid inte speciell för Tyresö. Av länets sammanlagt 139500 statligt anställda var nämligen 109000 eller 78 % verksamma i Stockholm och Solna. Till följd härav blir andelarna statligt anställda låga i länets övriga 21 kommuner inkl. Tyresö. (Källa för här redovisade data: ERU: Specialbearbetning av statstjänstemannastatistiken.)

Bilaga

Utskottet

Det ankommer på utskottet att från de synpunkter utskottet har att företräda yttra sig över den i ärendet aktualiserade frågan om lokaliseringen av Utbildningsradion.

Riksdagen har i ett tidigare sammanhang (UbU 1976/77: 8) förutsatt att Utbildningsradion skall förläggas inom Stockholmsregionen men utanför dess kärnområde, dvs. utanför Stockholm, Solna och Sundbyberg. Bakgrunden till detta ställningstagande från riksdagens sida är den kraftiga inomregionala obalansen i fråga om arbetsplatsernas fördelning inom länet. En mycket hög andel av arbetsplatserna är samlade i kärnområdet. Inte minst gäller det om de statliga arbetsplatserna. Som ovan redovisats var år 1976 inte mindre än 78 % av dessa arbetsplatser koncentrerade till Stockholm och Solna. Med anledning härav har utskottet vid olika tillfällen uttalat sig för en jämnare spridning av de statliga arbetsplatserna. Sålunda fastslog utskottet i sitt av riksdagen godkända betänkande AU 1976/77: 7 om sysselsättningspolitiken att staten såsom en stor arbetsgivare i Stockholmsområdet har ett ansvar för en förbättrad inomregional balans i området.

Det beslut regeringen fattade år 1977 om att nya lokaler för Utbildningsradion skulle förläggas till Tyresö kommun var i god överensstämmelse med de intentioner riksdagen givit uttryck för. Förberedelser för utlokaliseringen har vidtagits i form av markinköp och byggnadsprojektering. Fråga har nu emellertid uppstått om det av kostnadsskäl är försvarligt att fullfölja utlokaliseringen. Regeringen begär med åberopande av kostnadsskäl att riksdagen skall godkänna nya, i propositionen redovisade riktlinjer för den fortsatta lokalplaneringen. Dessa riktlinjer innebär bl. a. att regeringen utan hinder av riksdagens tidigare uttalanden om en lokalisering utanför Stockholmsregionens kärnområde skall kunna upphäva sitt beslut beträffande Tyresö. Planeringen skall i stället kunna inriktas på att tillgodose Utbildningsradions lokalbehov på Östermalm i Stockholm.

Ingvar Carlsson m. fl. (s) vänder sig mot regeringens förslag i motion 57. De vill i första hand att lokaliseringen till Tyresö skall fullföljas på det sätt som tidigare planerats.

En spridning av statliga arbetsplatser till Stockholmsregionens kranskommuner har hittills kommit till stånd i ett par fall. Stiftelsen Samhällsföretags centraladministration har förlagts till Botkyrka kommun och försäkringsrätten för Mellansverige till Haninge kommun. Förläggningen av Utbildningsradion till Tyresö skulle därför vara ett betydelsefullt fortsatt led i arbetet på en decentralisering av den statliga förvaltningen i länet.

Vad som sägs i propositionen tyder emellertid på möjligheter till samordningsvinster och högst betydande besparingar genom en fortsatt förläggning av Utbildningsradion till Östermalm. Detta skall vägas mot de positiva effekter som kan uppnås genom en utlokalisering, bl. a. för sysselsätt-

Bilaga

ningen i Tyresö. Utskottets tidigare redovisning av sysselsättningsförhållandena i kommunen ger vid handen att dessa inte nämnvärt skiljer sig från övriga kommuner i länet eller ens från andra kommuner i Stockholms närhet. Det kan med fog hävdas att Tyresöborna på grund av bristen på arbetsplatser i den egna kommunen är hänvisade till arbetspendling i mycket stor omfattning. Det hör då till bilden att man måste räkna med att en förläggning av Utbildningsradion till Tyresö leder till att de anställda kommer att pendla till den nya arbetsplatsen och att fler sysselsättningstillfällen för kommuninvånarna under en överblickbar tid kommer att skapas endast i begränsad omfattning. På sikt är det dock betydelsefullt att man skapar bättre balans mellan boende och arbetsplatser i Tyresö liksom i andra kranskommuner i Stockholmsområdet. Sammantaget gör dock utskottet den bedömningen att det får anses rimligt att nu ompröva Utbildningsradions lokaliseringsfråga, och utskottet vill därför inte motsätta sig att så sker. Mot den bakgrunden kan utskottet inte ställa sig bakom yrkande 1 i motion 57.

I detta sammanhang noterar utskottet också att kulturutskottet har att behandla en motion av Georg Andersson m. fl. (s), 1980/81: 73. I denna begärs när det gäller Utbildningsradion bl. a. en utvärdering av den nuvarande verksamhetens inriktning, innehåll och omfattning samt i vilken utsträckning utbudet utnyttjas i olika utbildningar. Detta och andra förslag av motionärerna med syfte att nedbringa kostnaderna synes utgå från att Utbildningsradion stannar kvar på Östermalm.

På uppdrag av regeringen har länsstyrelsen i Stockholms län i samråd med landstinget och byggnadsstyrelsen arbetat med frågan om möjliga decentraliseringar av statlig verksamhet från Stockholm–Solna till andra delar av länet. Ett liknande arbete bedrivs av den till budgetdepartementet knutna decentraliseringsdelegationen vid sidan av dess uppgift att bevaka möjligheterna till decentraliseringar på en nationell nivå. Det bör vara en angelägen uppgift att i de nämnda sammanhangen noga överväga möjligheterna till alternativa lokaliseringar av statlig verksamhet till Tyresö om Utbildningsradion inte förläggs dit. Sådana överväganden bör rimligen komma till stånd utan särskilt initiativ från riksdagens sida. Utskottet föreslår sålunda att yrkandet 2 i motion 57 med hänvisning till dessa uttalanden inte föranleder någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 november 1980

På arbetsmarknadsutskottets vägnar
ELVER JONSSON

Närvarande: Elver Jonsson (fp), Anna-Greta Leijon (s), Alf Wennerfors (m), Arne Fransson (c), Erik Johansson (s), Bernt Nilsson (s), Sten Svensson (m), Pär Granstedt (c), Lars Ulander (s), Margit Odelsparr (c), Marianne Stålberg (s), Eva Winther (fp), Sune Johansson (s), Nils-Olof Grönhagen (s) och Sonja Rembo (m).

Norstedts Tryckeri, Stockholm 1980